

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ЯНКОВ И ДРУГИ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 4570/05)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

23 септември 2010 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

23/12/2010

*Решението е окончателно съгласно член 44 § 2 от Конвенцията.
Може да претърпи редакционни промени.*

РЕШЕНИЕ ЯНКОВ И ДРУГИ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

По делото на Янков и други срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ като камара в състав

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *председател*,

Ренате Йегер (Renate Jaeger),

Раит Марусте (Rait Maruste),

Изабел Беро-Льофевр (Isabelle Berro-Lefèvre),

Миряна Лазарова Трайковска (Mirjana Lazarova Trajkovska),

Здравка Калайджиева,

Ганна Юдживска (Ganna Yudkivska), *съдии*,

и Клаудия Вестердик (Claudia Westerdiek), *секретар на Отделението*,

след проведено закрито заседание на 31 август 2010 г.,

постанови следното решение, прието на същата дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 4570/05) срещу Република България, подадена на 21 януари 2005 г. пред Съда на основание чл. 34 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (“Конвенцията”) от петима български граждани – г-н Христо Янков Янков (“първи жалбоподател”), г-н Рангел Рангелов Янков (“втори жалбоподател”), г-жа Гинка Андонова Янкова (“трети жалбоподател”), г-жа Запряна Ангелова Гогова (“четвърти жалбоподател”) и г-н Манол Златанов Гогов (“пети жалбоподател”). Вторият и третата жалбоподатели са съпрузи. Четвъртата и петият също са съпрузи.

2. Жалбоподателите са представлявани от г-жа С. Стефанова и г-н А. Атанасов – адвокати, практикуващи в Пловдив. Българското правителство („правителството”) е представлявано от своя агент – г-жа М. Димова от Министерството на правосъдието.

3. На 11 март 2009 г. председателят на Пето отделение решава да уведоми правителството за жалбата. Решено е също Съдът да се произнесе едновременно по допустимостта и по съществото на жалбата (предишен член 29 § 3).

ФАКТИТЕ

ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

2. Жалбоподателите са родени съответно през 1966, 1947, 1947, 1972 и 1968 г. и живеят в село Стряма, близо до Пловдив.

5. На 24 август 1993 г. вторият, третата, четвъртата и петият жалбоподатели и синът на втория и третата жалбоподатели – г-н Р.Р., са заловени от полицията при опит за превозване на откраднати плодове. Полицейските служители заповядват на втория жалбоподател, който кара каруцата с откраднатите плодове, да закара стоките в полицейския участък. Той не се подчинява и изчезва с каруцата. Останалите жалбоподатели и г-н Р.Р. се прибират вкъщи.

6. На 27 август 1993 г. третата и четвъртият жалбоподатели и г-н Р.Р. са разпитани във връзка с кражбата, признават си за нея и твърдят, че петият жалбоподател също е участвал в кражбата. Вторият жалбоподател е разпитан и си признава деянието на 2 септември 1993 г.

7. Явно тези разпити са проведени в рамките на дознание № 582/93.

8. На 20 септември 1993 г. полицейски служител от Районно полицейско управление – Раковски предлага на прокуратурата да образува предварително производство за кражба срещу втория, третата, четвъртата и петия жалбоподатели и г-н Р.Р. Той заявява в доклада си, че петият жалбоподател не е разпитан, тъй като се укрива.

9. След това по случая не се провеждат никакви действия до януари 2002 г.

10. На 3 януари 2002 г. е разпитан свидетел, а на 27 януари е изготвено експертно становище.

11. На 29 януари 2002 г. вторият, третата, четвъртата и петият жалбоподатели и г-н Р.Р. са разпитани като уличени по дознание № 582/93 и им е повдигнато обвинение за кражба въз основа на материалите от това полицейско дознание.

12. През февруари 2003 г. делото се предава на Пловдивския районен съд, който на 20 февруари го връща на прокуратурата заради процедурни нарушения.

13. На неуточнена дата след това обвиненията срещу г-н Р.Р. са свалени.

14. На неуточнена дата в края на 2003 г. или началото на 2004 г. делото отново влиза в районния съд.

15. На 24 ноември 2004 г. вторият, третата, четвъртата и петият жалбоподатели сключват споразумение за признаване на вина срещу по-лека присъда и се признават за виновни; осъдени са на три месеца лишаване от свобода условно за срок от три години. В същия ден споразумението е одобрено от Пловдивския районен съд.

16. Първият жалбоподател не участва в гореописаните събития и никога не е бил част от наказателното производство.

ПРАВОТО

I. ОПЛАКВАНИЯ НА ПЪРВИЯ ЖАЛБОПОДАТЕЛ

3. В писмо от 26 ноември 2009 г. първият жалбоподател иска от Съда да заличи жалбата от списъка с дела по отношение на него, тъй като той не е бил страна в наказателното производство.

4. Според Съда при тези обстоятелства може да се счита, че първият жалбоподател вече не желае да поддържа жалбата по смисъла на член 37 § 1 (а) от Конвенцията. Освен това в съответствие с член 37 § 1 (в края) Съдът не констатира специални обстоятелства относно зачитането правата на човека, съгласно дефинираното в Конвенцията и Протоколите към нея, които да налагат продължаващо разглеждане на случая по отношение на този жалбоподател. Във връзка с горното е уместно делото да бъде заличено от списъка, доколкото е заведено от първия жалбоподател.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

5. Останалите жалбоподатели се оплакват, че продължителността на производството е несъвместима с изискването за “разумен срок”, предвидено в член 6 § 1 от Конвенцията, който гласи следното:

„Всяко лице, при решаването на..... каквото и да е наказателно обвинение срещу него, има право на гледане на неговото дело в разумен срок от съд...”

A. Вторият, третата и четвъртата жалбоподатели

1. Период, който се взима под внимание

6. Правителството твърди, че за целите на член 6 от Конвенцията наказателното производство е започнало едва на 29 януари 2002 г., когато на жалбоподателите е повдигнато обвинение. Затова правителството смята, че производството е продължило около две години и десет месеца. Съответно според правителството оплакванията на жалбоподателите следва да бъдат отхвърлени като явно необосновани.

7. Съдът припомня, че по отношение на наказателни дела член 6 от Конвенцията е в сила от момента, в който едно лице бъде „обвинено”.

Според практиката на Съда думата „обвинение“ по смисъла на член 6 § 1 трябва да се тълкува като имаща самостоятелно значение в контекста на Конвенцията, а не въз основа на значението ѝ в националното право. И докато думата „обвинение“ за целите на член 6 § 1 от Конвенцията може най-общо да бъде дефинирана като „официално уведомление, връчено на лице от компетентния орган по обвинението за извършено наказателно престъпление“, в някои случаи тя може да може да включва и други мерки, които косвено загатват за подобно обвинение и които едновременно с това засягат съществено ситуацията на уличения (вж. сред много други *Девеер срещу Белгия* (*Deweer v. Belgium*), 27 февруари 1980 г., § 46, Серия А № 35, *Екле срещу Германия* (*Eckle v. Germany*), 15 юли 1982 г., § 73, Серия А № 51 и *Кориляно срещу Италия* (*Corigliano v. Italy*), 10 декември 1982 г., § 34, Серия А № 57).

8. В настоящия случай вторият, третата и четвъртата жалбоподатели са хванати от полицията с откраднатите стоки още на 24 август 1993 г. Те са разпитани във връзка с това обвинение и на 27 август и 2 септември 1993 г. признават, че са участвали в кражбата (вж. параграфи 5 и 6 по-горе). Тези признания са част от материалите по дознание № 582/93, въз основа на което на 29 януари 2002 г. са обвинени в кражба (вж. параграфи 7 и 11 по-горе).

9. Предвид тези факти и прилагайки горепосочените принципи, Съдът счита, че в настоящия случай положението на втория, третата и четвъртата жалбоподатели е „съществено засегнато“ и те могат да се считат за „обвинени“ от момента, когато са разпитани от полицията и признават, че са извършили кражбата (вж., с допълнителни препратки, *Янков и Манчев срещу България*, №№ 27207/04 и 15614/05, §§ 17 – 18 и §§ 23 – 24, 22 октомври 2009 г.). Съответно началото на периода, който се взема под внимание, е 27 август 1993 г. по отношение на третата и четвъртата жалбоподателки и 2 септември 1993 г. по отношение на втория жалбоподател.

10. Периодът приключва на 24 ноември 2004 г., когато жалбоподателите сключват споразумение за признаване на вина срещу по-лека присъда. Следователно дознанието и първата инстанция са продължили единадесет години и три месеца.

2. Допустимост

11. Съдът отбелязва, че жалбата на втория, третата и четвъртата жалбоподатели относно продължителността на наказателното производство срещу тях не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията и не е недопустима на други основания. Следователно трябва да бъде обявена за допустима.

3. По същество

12. Съдът припомня, че разумният характер на продължителността на едно производство се преценява в зависимост от обстоятелствата по делото и с оглед на следните критерии: сложността на делото, поведението на жалбоподателите и на компетентните органи (вж. сред много други източници *Пелисие и Саси срещу Франция (Pélissier and Sassi v. France)* [ГК], № 25444/94, § 67, ЕСПЧ 1999-II).

13. Съдът често е установявал нарушения на член 6 § 1 от Конвенцията в случаи, повдигащи сходни въпроси на този по настоящото дело (вж., наред с много други, *Османов и Юсеинов срещу България*, №№ 54178/00 и 59901/00, § 30, 23 септември 2004 г. и *Янков и Манчев срещу България*, цитирано по-горе §§ 17 – 26). След като разгледа всички представени му материали, Съдът счита, че правителството не е представило никакъв факт или аргумент, с който да убеди Съда да направи по-различен извод по настоящото дело. По-конкретно Съдът отбелязва, че основната причина за забавянето в настоящото дело е липсата на достатъчна активност от септември 1993 г. до януари 2002 г., в който период на практика по делото няма никакво движение (вж. параграф 8 по-горе).

14. Във връзка с горното и предвид установената си практика в това отношение, както и с оглед на общата продължителност на производството, Съдът счита, че в настоящия случай производството е продължило необосновано дълго и не е спазено изискването за “разумен срок”.

Следователно е налице нарушение на член 6 § 1 по отношение на втория, третата и четвъртата жалбоподатели.

Б. Петият жалбоподател

15. Съдът отбелязва, че петият жалбоподател, макар да е видян от полицията да превозва крадените плодове на 24 август 1993 г. и да е считан за уличен по дознание № 582/93, не е бил разпитан във връзка с кражбата по това време и до 2002 г. срещу него не е било заведено наказателно дело. Затова не е ясно дали той е знаел за разследването и как е бил засегнат от него между 1993 и 2002 г., ако изобщо е бил засегнат. Той е бил разпитан за пръв път едва на 29 януари 2002 г. (вж. параграф 11 по-горе). На същата дата срещу него и останалите жалбоподатели е образувано наказателно производство.

16. Затова Съдът счита, че положението на петия жалбоподател не е било „засегнато съществено” преди 29 януари 2002 г. Съответно по отношение на този жалбоподател периодът, който се взема под внимание, започва на 29 януари 2002 г. и приключва на 24 ноември 2004 г. (вж. параграф 15 по-горе). Така че на дознанието и на първата

инстанция са били необходими две години, девет месеца и двадесет и шест дни. При тези обстоятелства Съдът счита, че макар да е имало забавяния в производството, дължащи се на властите, като например връщане на делото поради процедурни нарушения (вж. параграф 12 по-горе), общата продължителност на производството по отношение на петия жалбоподател не е в нарушение на изискването за „разумен период“.

17. Следователно тази жалба е явно необоснована и трябва да бъде отхвърлена в съответствие с член 35 §§ 3 и 4 от Конвенцията.

III. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

18. Вторият, третата, четвъртата и петият жалбоподатели се оплакват и от липсата на ефикасни правни средства за защита по отношение на необосновано дългото производство срещу тях. Те се позовават на член 13 от Конвенцията, който гласи:

“Всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в тази Конвенция, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции.”

19. Правителството не представя коментар.

A. Вторият, третата и четвъртата жалбоподатели

1. Допустимост

20. Съдът отбелязва, че жалбата на втория, третата и четвъртата жалбоподатели по член 13 не е явно необоснована по смисъла на член 35, ал. 3 от Конвенцията и не е недопустима на други основания. Следователно трябва да бъде обявена за допустима.

2. По същество

21. Съдът припомня, че член 13 гарантира ефикасни правни средства за защита пред националните власти при предполагаемо нарушение на изискването по член 6 § 1 за гледане на дело в разумен срок (вж. *Кудла срещу Полша (Kudla v. Poland)* [ГК], № 30210/96, § 156, ЕСПЧ 2000-XI). Той отбелязва, че често е установявал нарушения на член 13 от Конвенцията в случаи, засягащи въпроси, сходни с този в настоящото дело (вж., с допълнителни позовавания, *Мяшев срещу България*, № 43428/02, §§ 22 и 23, 8 януари 2009 г., и *Янков и Манчев*, цитирано по-горе, §§ 32 – 34). Затова не вижда причина за по-различно заключение в настоящото дело.

22. Следователно е налице нарушение на член 13 от Конвенцията.

Б. Петият жалбоподател

23. Съдът напомня, че член 13 се прилага само когато лицето има „защитимо оплакване“, че е жертва на нарушение на право по Конвенцията (вж. *Бойл и Райс срещу Обединеното кралство (Boyle and Rice v. the United Kingdom)*, решение от 27 април 1988 г., Серия А № 131, § 52). Предвид заключението, изведено по-горе, че жалбата на петия жалбоподател по член 6 § 1 от Конвенцията по отношение продължителността на наказателното производство е явно необоснована, този жалбоподател няма „защитимо оплакване“ за нарушение на правото му на съдебно гледане в разумен срок.

24. От това следва, че тази част на жалбата е несъвместима *ratione materiae* с разпоредбите на Конвенцията по смисъла на член 35 § 3 и следва да бъде отхвърлена в съответствие с член 35 § 4.

IV. ПРИЛАГАНЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

25. Член 41 от Конвенцията гласи:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.“

А. Вреди

26. Жалбоподателите претендират общо 52 000 евро (EUR), по 13 000 евро на човек за неимуществени вреди.

27. Правителството твърди, че ако бъде установено нарушение, то това би представлявало достатъчно справедливо обезщетение по смисъла на член 41 от Конвенцията.

28. Съдът отбелязва, че вторият, третата и четвъртата жалбоподатели действително са претърпели неимуществени вреди. Решавайки по справедливост и като отчита всички обстоятелства по делото, той присъжда на това основание 2000 евро общо на втория и третата жалбоподатели и 2000 евро на четвъртата жалбоподателка.

Б. Разноски

29. Жалбоподателите претендират и 3150 евро за адвокатски хонорар във връзка с делото пред Съда, 45 евро за пощенски разходи и 30 евро за офис материали. В подкрепа на тази претенция четвъртата и петият жалбоподатели представят договор за процесуално представителство и справка за четиридесет и пет часа правна работа при ставка от 70 евро на час. Жалбоподателите искат

сумата, присъдена им за разноси на това основание, да бъде платена директно на техните адвокати – г-жа С. Стефанова и г-н А. Атанасов.

30. Правителството оспорва исковата претенция като прекомерна.

31. Съгласно практиката на Съда жалбоподател има право на възстановяване на разноси във връзка с производството само доколкото е доказано, че същите са действително и по необходимост направени и са в разумен размер. В настоящия случай, като взема предвид документите, с които разполага, и посочените по-горе критерии, Съдът смята за целесъобразно да присъди сумата от 600 евро, покриваща разноските на всички основания, която да бъде изплатена директно по банковата сметка на процесуалните представители на жалбоподателите.

В. Лихва за забава

46. Съдът счита за уместно лихвата за неизпълнение да бъде обвързана с пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към която се добавят три процента.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО:

1. Решава да заличи жалбата от своя списък с дела по член 37 § 1 (а) от Конвенцията в частта, отнасяща се до първия жалбоподател – г-н Христо Янков Янков;
2. *Обявява* жалбата за недопустима по отношение на петия жалбоподател – г-н Манол Златанов Гогов;
3. *Обявява* оплакванията на останалите жалбоподатели за допустими;
4. *Постановява*, че по отношение на втория, третата и четвъртата жалбоподатели:
 - а) е налице нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията поради прекомерната продължителност на производството;
 - б) е налице нарушение на член 13 във връзка с член 6 § 1 от Конвенцията поради липса на ефикасни правни средства за защита срещу прекомерната продължителност на производството;
5. *Постановява*
 - а) ответната държава да заплати на втория, третата и четвъртата жалбоподатели в срок до три месеца от датата, на която решението

стане окончателно в съответствие с член 44 § 2 от Конвенцията, следните суми, обвърнати в български лева по курса към датата на изплащането им:

- (i) заедно на втория и третата жалбоподатели – г-н Рангел Рангелов Янков и г-жа Гинка Андонова Янкова, EUR 2000 (две хиляди евро), заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху посочената сума, за неимуществени вреди;
- (ii) на четвъртата жалбоподателка – г-жа Запряна Ангелова Гогова, EUR 2000 (две хиляди евро), заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху посочената сума, за неимуществени вреди;
- (iii) EUR 600 (шестстотин евро) за разноси по делото, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими от тримата жалбоподатели, платими директно по банковата сметка на процесуалните представители на жалбоподателите;

б) след изтичане на горесцитирания тримесечен срок до извършване на плащането ще бъде дължима обикновена лихва върху горните суми в размер, равен на пределния лихвен процент на Европейската централна банка за периода на забава, с добавени три процента;

6. *Отхвърля* останалата част от иска на жалбоподателите за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено в писмен вид на 23 септември 2010 г. в съответствие с чл. 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
Секретар

Пеер Лоренцен
Председател